

**IQTIDORLI TALABALAR, MAGISTRANTLAR, TAYANCH
DOKTORANTLAR VA DOKTORANTLARNING**

“TAFAKKUR VA TALQIN”

MAVZUSIDAGI

**RESPUBLIKA MIQYOSIDAGI
ILMIY-AMALIY ANJUMAN TO‘PLAMI
(I QISM)**

BUXORO 2022 yil, 23 may

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM
VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

MAGISTRATURA BO‘LIMI

**IQTIDORLI TALABALAR, MAGISTRANTLAR, TAYANCH
DOKTORANTLAR VA DOKTORANTLARNING**

TAFAKKUR VA TALQIN

mavzusida

**Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy anjuman
to‘plami
(1-qism)**

2022-yil, 23-may

Tahrir hay'ati:

O.X.Xamidov	-	Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
R.G'.Jumayev	-	Siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori, (PhD), dotsent
A.A. Turayev	-	Fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
D.R. Djurayev	-	Fizika-matematika fanlari doktori, professor
S.Q. Qaxxorov	-	Pedagogika fanlari doktori, professor
M.Y. Ergashov	-	Kimyo fanlari nomzodi, professor
S. Bo'riyev	-	Biologiya fanlari doktori, professor
B.N.Navro'z-zoda	-	Iqtisodiyot fanlari doktori, professor
D.S. O'rayeva	-	Filologiya fanlari doktori, professor
T.H.Rasulov	-	Fizika-matematika fanlari doktori, (DSc)
SH.SH.Olimov	-	Pedagogika fanlari doktori, professor
A.R.Hamroyev	-	Pedagogika fanlari doktori, (DSc) dotsent
M.B.Ahmedova	-	Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD), dotsent

Mas'ul muharrir:

A.A. Turayev – magistratura bo'limi boshlig'i f.-m.f.f.d., (PhD) dotsent

Musahhih:

S.B.Shamsiddinova – bosh muharrir

T.Sh.Ergashev – dekan muovini

D.R.Rahmatova – magistratura bo'limi uslubshunosi

O.G'.To'rayev –birinchi bosqich tayanch doktorant

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 24-yanvardagi Oliy majlisga yo'llagan murojatnomasi va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 2020 yil 7- fevraldagi 56-F-son farmoyishiga hamda Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2021 yil 4-maydagi № 3/19-04/05-26 son xatiga asosan ushbu Respublika ilmiy-amaliy anjuman tashkil etildi. To'plamda iqtidorli talabalar, magistrantlar, tayanch doktorantlar va doktorantlarning ilmiy izlanishlari, tajriba almashish, sohalarda amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qilish va bu boradagi takliflarni ishlab chiqish bo'yicha ilmiy-amaliy va uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Mazkur to'plamga kiritilgan maqolalar va tezislarning mazmuni, statistik ma'lumotlar hamda bildirilgan fikr va mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

2. Гусев В.Д., Обзор рода *Amaranthus* L.в СССР//Ботанический журнал. 1972.№5. С.457-464
3. Железнов А.В., Железнова Н.Б., Бурмакина Н.В., Юдина Р,С Амарант научные основы интродукции новосибирск. 2009. С.236
4. Xoshimjonova N.N., Mahalliyashtirilayotgan ayrim noan'anaviy yem-xashak o'simliklarining biologik va ozuqaviy qiymati. Science and education scientific journal.2022.№1-B. 91
5. Ahmedov O'., Ergashev.A, Abzalov A. va boshqalar. Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi va ekologiya. Toshkent. Tafakkur-bo'stoni.2018.-B.45-46
6. <https://mushohada.uz>
7. Атамухаммедова. М. Р; Саидова А. Я. Основные правила питания при занятиях спортом// Новая наука история становления, современное состояние, перспективы развития.2020.С.265-267.
8. Nabiyeva S.B., Adxamjonova A.A. The chemical composition and properties of chicken meat//Innovative Technologica; Methodical Research Journal.2021.-Т. 2.-№10.С. 25-28.
9. Asqarov I.R., Jo'rayev A.M., Qirg'izov Sh.M. va boshqalar. Tibbiyotda ishlatiladigan ayrim o'simlik moddalarini kimyoviy asosida sinflash. Tabiiy birikmalardan qishloq xo'jaligida foydalanish istiqbollari.Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari.Guliston.2018. 25-26-may.

**BUXORO SHAHRI SUV HAVZALARINING TASNIFI VA UNDAGI
SHOXDORMO'YLOVLI (CLADOSERA) QISQICHBAQASIMONLAR
FAUNASI**

H.M. Toshov

BuxDU, B.f.f.d(PhD)

F.I. Asadova,

BuxDU, Biologiya(turlari bo'yicha)

mutaxassisligi magistranti

Annotatsiya: Buxoro shahridagi mavjud (Labi-hovuz, Bolo-hovuz va “Somoniy” istirohat bog'idagi ko'l) hovuzlarning zooplanktonlaridan shoxdor mo'ylovli qisqichbaqalar turlarining tarkibi, miqdorini aniqlash, turlarning tarkibini tahlil qilish, turlarining mavsumiy o'zgarishlarini baholash va ularning amaliy ahamiyatini o'rganishga oid ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Biomassa, harorat, turli xil suv muhiti, Cladosera, dafniya, moina, turg'un va noturg'un suv holati, Labi-hovuz, Bolo-hovuz.

Buxoro shahri Buxoro viloyatining ma'muriy markazi bo'lib unda ko'plab suv havzalari mavjud. Ushbu suv havzalarini o'zining suv saqlashi xususiyatiga ko'ra ikki guruhga bo'lish mumkin. Ular turg'un suv miqdoriga ega suvliklar va turg'un suv miqdoriga ega bo'lmagan suvliklar. Birinchi guruhga shaharning ichki qismi muayyan hududlaridan oqib o'tuvchi zovur va kollektorlar hamda uncha katta bo'lmagan hovuzlar kirsa, ikkinchi guruhga asosan yilning turli mavsumlarida suv oqimi mavjud kanallar katta kichik ariq va boshqa suv o'tkazgich irrigatsion tizimlari kiradi. Buxoro shahri hududida 3ta hovuz bo'lib, ular Samoniylar bog'i atrofida hovuz, Labi hovuz tarixiy yodgorligi hududidagi hovuz va Bolo hovuz tarixiy yodgorligi hududidagi hovuzlar. Ushbu hovuzlardan Samoniylar hovuzi va Labi hovuzdagi hovuzlarda yil davomida suv bo'ladi. Bolo hovuz majmuasidagi hovuzda ba'zan qishda suv qurub qoladi. Ushbu suvliklarda qish faslida ko'pincha uncha qalin bo'lmagan muz qatlami hosil bo'lishi kuzatiladi [1].

Buxoro shahri hududidan va uning hududidan o'tib ketishini ta'minlovchi doimiy sizot suv massalarini chiqarilishiga xizmat qiluvchi katta kichik zovurlar yil davomida u yoki bu darajada sizot suvlarini saqlab suvini o'zidan keyingi bosqichdagi katta kollektorlarga quyadi.

Buxoro shahri hududidan oqib o'tuvchi aksariyat hollarda qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orish paytlarida suv o'tkazish vazifasini bajaruvchi kanallarda ham bahor yoz va kuz fasllarida suvning doimiy oqimi mavjud bo'ladi. Mazkur manbalarning ahamiyatli jihati ularda zooplanktonlar rivojlanishi uchun vegetatsion davrda ularni suv muhiti bilan ta'minlaganliklaridadir. Ushbu turli xil muhit

elementlariga ega suv manbalari o'zlarining xilma-xil faunistik xususiyatlarini namoyon qiladilar[4].

Buxoro shahri turli tipli suv havzalarida shoxdormo'ylovli qisqichbaqasimonlar sifat va miqdoriy jihatdan turlicha rivojlanadi. Ko'llar va hovuzlardagi tadqiqot namunalari yig'ish, ularning biomassasini aniqlash ishlari umumqabul qilingan gidrobiologik uslublar asosida olib borildi (Jadin 1950, Ksilyov 1968, Muhammadiyev 1967, Vinberg 1968) . SHoxdormo'ylovlilarning miqdor va sifat namunalari 2020-2021 yilning barcha fasllarida hamda 2022 yilning qish va bahor faslining birinchi yarmida yig'ildi. Jami olingan namunalar soni 26 tani tashkil qildi. SHundan 11tasi sifat namunalari 15tasi miqdor numunalaridir. Harorat suv termometri yordamida, tiniqligi Sekki diski yordamida, suv rangi Farel-Ule shkalasi bilan, pH ko'rsatkichi LPU-01 markali laboratoriya pH- metri bilan aniqlandi. Kamerali ishlar binokulyar lupa va sterioskopik mikroskop MBS-20 da ko'rib o'rganildi².

Buxoro shahri suv havzalarida shoxdormo'ylovli qisqichbaqasimonlarning quyidagi turlari aniqlandi (1- jadval).

1-jadval

Buxoro shahri suv havzalarida shoxdormo'ylovli qisqichbaqasimonlar turlarining hovuzlar bo'yicha uchrash chastotasi.

№		Labi Hovuz	Bolo Hovuz	Samoniylar bog'i hovuzi
1	<i>Daphnia longispina</i>	+	+	+
2	<i>D. pulex</i>	-	+	+
3	<i>D. magna</i>	+	-	-
4	<i>Ceriodaphnia reticulate</i>	-	+	+
5	<i>Ceriodaphnia quadrangula</i>	+	-	+
6	<i>Bosmina longirostris</i>	+	+	-

7	<i>Simocephalus vetatus</i>	+	-	+
8	<i>Moina meberi</i>	-	+	-
9	<i>Chydorus sphaericus</i>	-	-	+
10	<i>Alona affinis</i>	+	-	+
	Jami	6	5	7

Buxoro shahri suv havzalarida uchrovchi shoxdormo'yovlilar 4 oilaga mansub turlar hisoblanadi. Bu oilalar Dafnidae, Bosminidae, Moinidae va Chidoridae oilalari vakillaridir².

Shoxdormo'yovli qisqichbaqasimonlar shahar suv ekotizimining muhim elementlari sifatida barcha havzalarda uchraydi. Ularning o'rganilgan suv havzalarida 1- jadvaldagidek ko'rinishdagi turlarga egaligi keng tarqalgan turlardan iboratligi bilan xarakterlanadi. Yuqoridagi shoxdormo'yovli qisqichbaqasimonlar orasida dominant turlar sifatida *Daphnia longispina*, *Ceriodaphnia reticulate*, *Bosmina longirostris* lar qayd etildi.

Ushbu suv havzalarida shoxdormo'yovlilarning miqdor ko'rsatkichlari bo'lib yil davomida o'zgarib turib u o'rtacha 1,78-2,29 g/m³ ni tashkil qilsa ularning soni 36,4-49,8 ming/dona/m³ ni tashkil qilishi aniqlandi. Buxoro shahri suv havzalarida shoxdormo'yovli qisqichbaqasimonlarini o'rganish amaliy va nazariy jihatdan ahamiyatga ega bo'lib bunda suv havzalarida faunasi tarkibi o'zgarishining qonuniyatlari nazariy jihatdan ochib beriladi. Ushbu tadqiqotning amaliy tomonlari esa ushbu suv havzalarida dominant turlar sukcesiyaning dinamikasiga ko'ra baliqchilik xo'jaliklariga chavoqlar etishtirish uchun ozuqa bo'la oladigan qisqichbasimonlarning muayyan turlari biologiyasi tavsiya etiladi va amaliyotda samarali echimlarga erishiladi.

Adabiyotlar:

1. Niyozov D.S. Azimova D.S. Bahouddin naqshband ziyoratgohi hududidagi hovuzlarning zooplanktoni va ularningixtrotrofologik ahamiyati. Mikroskopik

suvoʻtlarni va yuksak suv oʻsimliklarini koʻpaytirish, ularni xalq xoʻjaligida qoʻllash. Buxoro, 2018. -148-151 b.

2. Sharopova Sh.R.,1 Sharipova M.U. Buxoro shahridagi hovuzlar zooplanktonining oʻrganilishiga oid baʼzi bir maʼlumotlar. Termiz, 2016. 591-592 .

3. Toshov X.M., SHodmonov F.K. Evtrofikatsionnoe polojenie ryboxozyaystvennykh ozyor Buxarskoy oblasti. Uchenyy XXI veka. Rossiya. 2017.№1.- S. 28-31

TURLI DARAJADA SHOʻRLANGAN TUPROQLARNING CHIGIT UNUVCHANLIGIGA TAʼSIRI

Sh.M Sharipova,

U.O. Gʻapurova,

G. Ostonova,

BuxDU, Biologiya mutaxassisligi magistrantlari

Annotatsiya: Tezisdagi gʻoza chigitining unuvchanligiga turli darajada shoʻrlangan tuproqlarning taʼsiri oʻrganilgan.

Kalit soʻzlar: shoʻrlanmagan, oz hsoʻrlangan, oʻrtacha shoʻrlangan, kuchli shoʻrlangan va shoʻrxok tuproq, Firsova usuli.

Diyorimizda hozirgi kunda umumiy sugʻoriladigan yerlarning 9,6 % ning melorativ holati yomonlashishi, tuproqlarda shoʻrlanish darajasi ortishi va sizot suvlarning koʻtarilishi bilan bogʻliq. [1].

Shoʻrlangan tuproqlar – madaniy oʻsimliklarning (galofit boʻlmagan) rivojlanishi uchun zaharli taʼsir etuvchi, suvda oson eruvchi tuzlari mavjud boʻlgan tuproqlarga aytiladi. 1998-yildagi maʼlumotlarga koʻra, Buxoro viloyati sugʻoriladigan yerlari 270 ming.ga sugʻoriladigan maydonining 159 ming.ga kuchsiz, 74 ming.ga oʻrtacha va 28 ming.ga kuchli shoʻrlanganligi aniqlangan. Natijada, oʻtgan 28 yil mobaynida yerlarni oʻrtacha shoʻrlanishi 1.9 marta, kuchli shoʻrlanish esa 4 martagacha oshganli tuproqlarning ekologik holati yomonlashib borayotganligidan dark beradi. [1].

<i>Sh.F.To'rayev, A.M.Avazxonova</i>	<i>Kasr-ratsional va o'zaro nisbati ratsional son bo'lgan irratsional sonlarning eng katta umumiy bo'luvchisi va eng kichik umumiy karralisi tushunchasi hamda ularning ba'zi masalalarda qo'llanilishi.....</i> 52
<i>K.D Kuliyeu, M.M. Nurillayeva</i>	<i>Hardy operatori normasi uchun baholar</i> 56
<i>Sh.Sh.Sayfullayeva</i>	<i>Buzilish chizig'iga ega elliptik tenglama uchun chegaraviy masala yechimining yagonaligi haqida</i> 59
<i>M.F.Shukurova</i>	<i>Kasr tartibli integrallarni hisoblashga ayrim doir metodik tavsiyalar</i> 61
<i>S.U.Isayev</i>	<i>Kasr tartibli diffuziya tenglamalasi uchun teskari masala</i> 64
<i>I.N.Bozorov, G.B.Po'lotova</i>	<i>Оценки для числа собственных значений двухчастичного оператора шредингера на решетке</i> 71
<i>D.Sh.Bozorova</i>	<i>Elliptik tenglama uchun chegaraviy masala haqida</i> 74
70540201 – Amaliy matematika (sohalar bo'yicha)	
<i>F. R. Karimov</i>	<i>Aniq integralni taqribiy hisoblash.....</i> 77
<i>M. N. Qodirova</i>	<i>Informatika o'qitish metodikasi va axborot texnologiyalarining jamiyat hayotidagi ahamiyati.....</i> 79
<i>A.B.Malikov</i>	<i>Classification based on decision tree algorithm classification based on decision tree algorithm.....</i> 83
<i>F.SH. Eliyeva, M.M. Nurillayeva</i>	<i>Diskret hardy tengsizligi uchun ekvivalent shartlar.....</i> 89
<i>D.Q.Sodiqova</i>	<i>Multimedia resurklarini yaratish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalar. multimedia resurklarini yaratish bo'yicha o'quv loyihalari</i> 94
<i>M.B.Gadoyeva</i>	<i>Ayrim nosimmetrik kriptotalgoritmnlarni takomillashtirish. RSA algoritmini parametrlar algebrasi yordamida takomillashtirish... 98</i>
70530101 – Kimyo (fan yo'nalishlar bo'yicha)	
<i>O.U.Nurova, D.T.Qurbonova</i>	<i>To'qimachilik korxonalarini oqova suvlarining fizik-kimyoviy tarkibi</i> 101
<i>F.M. Nuritdinova, U. U. Hafizov</i>	<i>Universitet fizik kimyo fanini o'qitishda metodik yo'nalish</i> 104
<i>С. Ф. Салимова, Д.З. Каромова</i>	<i>Применение возможностей виртуальных лабораторий в учебном процессе</i> 108
<i>M. Y. Ergashov, S. Z. Sattorova</i>	<i>Umumiy o'rta ta'lim maktablarida organik kimyo fanini o'qitishda modul texnologiyasining o'rni.....</i> 112
70510101-Biologiya (fan yo'nalishlar bo'yicha)	
<i>N.H.Xasanov, M.M.To'yboyev, F.T.Valiyeva</i>	<i>XIX-XX asrlarda Biotexnologiyaning fan sifatida rivojlanishining asosiy xususiyati</i> 117
<i>A.A.Yuldashev,</i>	<i>Amaranthus o'simligining dorivorlik xususiyatlari</i> 123

<i>M.A.Abduxalilova</i>	
<i>H.M. Toshov, F.I. Asadova</i>	<i>Buxoro shahri suv havzalarining tasnifi va undagi shoxdormo 'yovli (cladosera) qisqichbaqasimonlar faunasi..... 126</i>
<i>Sh.M Sharipova, U.O. G'apurova, G. Ostonova</i>	<i>Turli darajada sho'rlangan tuproqlarning chigit unuvchanligiga ta'siri..... 130</i>
70530402 – Geografiya (o'rganish obyekti bo'yicha)	
<i>X.R.Toshov, Z.G'.Qodirova</i>	<i>Landshaft ta'limoti va amaliyot..... 132</i>
<i>G.S.Halimova, M.S.Muhammadova</i>	<i>Talabalarda ilmshunoslik fanidan savodxonlikni oshirishda ko'rgazmali metodning afzalliklari 138</i>
<i>X.R.Toshov, D.J.Qo'chqorova</i>	<i>Jondor tumani qishloqlari va ularni ko'kalamzorlashtirilishining geografik xususiyatlari</i>
<i>M.O'. Hamroqulova</i>	<i>Buxoro viloyati cho'l landshaftlarida yuzaga keladigan geoekologik vaziyatni yaxshilash yo'llari.....147</i>
<i>U.N. Qahhorova</i>	<i>Namangan viloyati ijtimoiy-iqtisodiy salohiyati yoki „Baxt indeksi”..... 150</i>
II-SHO'BA FILOLOGIYA VA TILLARNI O'QITISH	
70230101 - Lingvistika (o'zbek tili)	
<i>B.Jo'rayeva, N.Ashurova</i>	<i>“Ot” lmg'i asosida shakllangan o'zbek xalq maqollarining pragmatik xususiyatlari (“ot kishnagan oqshom” asari matni asosida)..... 158</i>
<i>Sh.R.Atoyeva</i>	<i>O'zbek tilida ayrim tarixiy murojaat shakllari xususida162</i>
<i>M. Sh. Boltayeva</i>	<i>O'zbek tilining jondor shevasi..... 167</i>
<i>Sh. Niyozov</i>	<i>Tohir malikning “murdalar gapirmaydi” asarida qo'llangan metaforalarning o'rni va pragmatik tahlili..... 171</i>
<i>M. Rustamova</i>	<i>Tilshunoslikda lingvopoetik tahlil 174</i>
<i>Sh.Sh.O`dayeva</i>	<i>Tinish belgilar paradigmasi 177</i>
<i>Jo'rayeva Ch.B</i>	<i>6 sinf ona tili darslarida zoologiya mavzularidan foydalanish usullari180</i>
<i>Sh.I.Akramova</i>	<i>Yomg'irning inson ruhiyatiga ta'siri va uning nutqda aks etishi183</i>
<i>N.Bafoyeva</i>	<i>«O'tgan kunlar» romanidagi antropoindikatorlarning semantik-uslubiy xususiyatlari.....187</i>
<i>Z.Y.Jo'rayeva</i>	<i>Gender tushunchasi va lingvistik talqini 191</i>